

Bagi József

Az Orosz Föderáció 2009. évi védelmi költségvetéséről

Az eddig nyilvánosságra került értékelések szerint az Oroszországi Föderáció 2008-ban sikeres gazdasági évet zárt. Az ország GDP-növekedése 5,6 százalék körüli, kisebb-nagyobb korrigálások azonban természetesen várhatók. Az előző év sikereire alapozva a kormány a 2009. évi költségvetés összeállításakor a reformok alapvető céljának a költségvetési források hatékony és eredményes felhasználását jelölte meg.

A kormány a föderációs költségvetés elkészítése során másodsor tervezett középtávú, hároméves (2009–2011) pénzügyi időszakra, de várható, hogy a globális gazdasági világválság miatt visszatér az egyéves költségvetési tervezéshez. A pénzügyi források következő évekre történő elosztása során – az eddigi gyakorlatnak megfelelően – a minisztériumoknak az előző évi költség-

vetési források felhasználásáról szóló beszámolóit és a következő évekre (középtávra) megjelölt fő feladatokat vette alapul. A szövetségi középtávú költségvetés fő adatait az alábbi táblázat mutatja.

A föderációs bevételek fő forrása a szénhidrogén alapú energiahordozók, azokon belül is elsősorban a kőolaj, ezért a bevételek tervezése során a kőolaj világpiaci árának alakulása lesz a meghatározó.

Az oroszországi kitermelésű Urals olaj árának alakulását alapul véve a gazdasági szakértők a kőolaj hordónkénti árát a közeljövőben 50–55 USD közé prognosztizálják. Ezért a 2008. évi szövetségi költségvetés során a fő bevételi forrást képező kőolaj árának megállapításakor 50 dolláros átlaggal számoltak. 2009-ben további csökkenést jeleznek: az olaj hordónkénti ára 45–50 dollár lesz.

Az orosz gazdaság fő mutatói (2007–2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Az Urals minősítésű olaj hordónkénti ára dollárban	55,0	53,0	52,0	50,0	50,0
Éves belső termelés milliárd rubelben	30 690	44 056	51 475	59 146	67 610
Infláció (decembertől decemberig, %)	8,0	11,8	8,5	7,0	6,8
A dollár árfolyama éves átlagban	26,0	25,9	30,0	28,0	25,0

A szövetségi költségvetés fő mutatói milliárd rubelben

	2007	2008	2009	2010	2011
Bevételek	6614,2	8965,7	10 927,5	11 733,6	12 839,0
Kiadások	5615,5	7021,9	9024,6	10 320,3	11 317,7
Stabilizációs alap az év végén	3539,7	–	–	–	–
Tartalékalap az év végén	–	3381,9	3709,2	4129,7	4950,7
A nemzeti jóléti alap az év végén	–	481,5	492,7	504,4	554,4

Az Orosz Föderáció védelmi minisztériuma kiadásainak megoszlása (milliárd rubelben)

Kiadások	2009	2010	2011
Személyi állomány bérköltsege	259,3	287,1	313,5
Ellátmányi költségek	173,4	191,4	210,6
Állami befektetések	86,4	90,6	96,9
Nyugdíj	115,2	120,8	129,2
Beszerzések, fejlesztések, javítások	518,2	543,4	581,4
Szövetségi projektek	57,6	60,4	64,6
Egyéb kiadások (logisztika, lakás stb.)	229,3	215,7	218,8
Összesen	1439,4	1509,4	1615,0

A szövetségi költségvetés forrásainak meghatározása során a kőolajból származó bevétel esetében az elmúlt tíz év átlagárával, azaz 27 dollárral számolnak hordónként. Az ezen felüli bevételek a stabilizációs alapba kerülnek. 2008-ban ez az összeg 3863,4 milliárd rubel volt. A kőolajárak várható esése ellenére 2010-re a stabilizációs alap (tartalék- és jóléti alap) értékét 5500 milliárd rubelre becsülik. Orosz felfogás szerint az olajból származó bevételeket a „rosszabb” időkre kell tartalékolni, amikor az olaj árának esése miatt megszűnik az extra bevétel: akkor kell majd felhasználni – remények szerint átmeneti időre – az alapot a gazdaság stabilizálására.

Társadalmi nyomásra 2008-tól két részre osztották a stabilizációs alapot, amely 2009-ben az előrejelzéseknek megfelelően az alábbiak szerint alakult: tartalékalap 3709,2, jóléti alap 492,7 milliárd rubel.

Putyin miniszterelnök 2009. márciusi nyilatkozata szerint Oroszország jelenleg mintegy nyolcbillió rubel pénzügyi tartalékkal rendelkezik, amelyet kríziskezelésre kívánának bevetni. Ez a dollár 33,20 rubeles árfolyama mellett 248,45 milliárd dollárnak felel meg, ami ugyan nem teljesen pontos, mert a megtakarításokat külföldön, főleg az Egyesült Államokban valutabefektetések (értékpapírok) formájában kamatoztatják,

így a rubel inflációja nemigen tükröződik a tőke reális értékében. Fontosnak tartom megemlíteni, hogy a tartalékok képzésében csak 2009 második felében várható csökkenés, mert a hosszú távú kőolaj- és gázszerveződések ekkorra járnak le, s a csökkenő kőolaj- és gázárak ekkor érvényesülnek.

A gazdasági fejlődés másik kulcsa az infláció minél alacsonyabb szinten tartása. 2008-ban az infláció körülbelül 11,8 százalék volt. Ez az érték a valóságban, a pénzügyi válságot követő gazdasági visszaesés miatt 13-15 százalék körül volt. 2009-ben az infláció mértékét 8,5 százalékra tervezik, a hároméves tervezési időszak végére pedig 7 százalék alatt kívánják tartani.

Az orosz kormány 2009. évi költségvetésének a „Nemzetvédelem” tételén 1439,40 milliárd rubelt (43,36 milliárd dollárt) hagytak jóvá. Ez az összeg a teljes szövetségi költségvetés 16, a GDP 2,8 százaléka.

A kormány a 2009. évi költségvetés felülvizsgálata során – figyelembe véve az állami fegyverzetkorszerűsítési programot, a fegyveres erők hivatásos és polgári állománya jövedelmének fejlesztését, a lakásprobléma megoldását, a szerződéses rendszerre való átállást és más egyéb feladatokat – a védelmi minisztérium kiadásait több mint 63 milliárd rubellel növelte meg, ami a tárca teljes költségvetésének a négy százaléka.

Így a védelmi minisztérium számára a 2009-es költségvetési évben 1502,5 milliárd rubel (a fenti árfolyamon 46,66 milliárd dollár) áll rendelkezésre. Ez az összeg a teljes költségvetés 17, a GDP 2,8 százaléka.

A védelmi minisztérium számára tervezett kiadások a 2009. évi költségvetési évben mintegy 26 százalékkal több forrást biztosítottak volna, mint 2008-ban, ha a pénzügyi válság miatt nem kellett volna korrigálni a szövetségi költségvetést. Így a nyolc százalékkal csökkentett védelmi költségvetés ugyan abszolút értékben nőtt, de az infláció miatt az előző év szintjén maradt.

Az orosz védelmi minisztérium 2009. évi költségvetésének százalékos megoszlása

A személyi állomány bére	31,8%
Nyugdíj	8,4%
Elhelyezési kiadások	5,1%
Szövetségi projektek	4,4%
Állami befektetések	5,6%
Fegyverzeti eszközök fejlesztése, beszerzése, javítása	36,4%
Hadtápkiadások	8,3%

2009–2011-ben az alábbi fő fegyverzeti eszközök beszerzését tervezik:

- 70 („Topol–M” silós és mobil, valamint „Bulava”) interkontinentális rakéta;

- 30 „Iszkander–M” rakétakomplexum;
- 48 harci repülőgép;
- 14 különböző osztályú hadihajó;
- 300 harckocsi;
- 400 fajta, új haditechnikai eszköz rendszeresítése;
- 600 fajta kísérleti rendszer prototípusának elkészítése.

A felsorolt rendszerek beszerzésére négybillió rubelt terveznek felhasználni a három év alatt.

Az orosz fegyveres erők személyi állománya szociális körülményeinek javítása az élet- és munkakörülmények korszerűsítése mellett főleg a bérek fejlesztését jelenti.

1. A hivatásos és szerződéses állomány bérfelvezetési terve (indexálása):

2008. február 1.	9,0%
2008. október 1.	9,0%
2009. augusztus 1.	7,0%
2010. január 1.	6,5%

2. Polgári alkalmazottak bérfelvezetési terve (indexálása):

a) Szövetségi állami alkalmazottak	
2008. február 1.	9,0%
2008. október 1.	9,0%
2009. augusztus 1.	7,0%
2010. január 1.	6,5%

A védelmi tárca részvétele a szövetségi projekteknél (millió rubel)

A projekt neve	2009	2010	2011
Rakéta- és lőszeranyagok felújítása, biztonságos tárolásának megoldása (2005–2010)	8 366,6	7 162,4	–
GLONAS navigációs rendszer (2002–2011)	9 538,1	11 172,3	7 271,3
A fekete-tengeri flotta áttelepítése orosz területre (2004–2020)	4 321,0	3 734,0	8 261,4
Orosz űrhajózási bázisok (repülőterek) fejlesztése (2006–2015)	6 024,4	5 999,4	5 392,8
A szerződéses feltöltési rendszer fejlesztése	25 985,5	16 200,0	21 600,0
A védelmi minisztérium egyéb projektjei	8 867,7	5 331,5	4 779,2
Összesen	63 103,3	49 599,6	47 304,7

b) Egységes tarif tábla szerint fizetett dolgozók	
2008. február 1.	14,0%
2009. augusztus 1.	7,0%
2010. január 1.	6,5%

2006-tól a bérek fejlesztése nemcsak az aktív állományban lévőköt érinti, hanem a nyugdíjasokat is. A nyugdíjak is olyan mértékben emelkednek, mint az aktív állományúak fizetése.

Az orosz katonai pénzügyi ellátási rendszer erősen központosított és a hadsereg szervezeti (alárendeltségi) sémájához idomul. Az adott alakulat pénzügyi szervezete csak többszörös ellenőrzési és biztonsági szint leküzdése után képes hozzáférni a számára leosztott anyagi forrásokhoz.

Az Orosz Föderáció védelmi minisztériumának szervezetében háromlépcsős finanszírozási rendszer működik, melyben az első lépcső az Orosz Föderáció védelmi minisztériuma, a második a haderőnek, katonai körzetek (flották), fegyvernek, hadkiegészítő parancsnokságok, a harmadik pedig az alakulatok, intézmények, egyéb szervezetek szintje.

Szakértők véleménye szerint a védelmi minisztérium 2009. évi költségvetése megerősíti a haderőreform által elindított pozitív folyamatokat, és biztosítja a fegyveres erők feladatainak maradéktalan ellátását. Ugyanakkor fontos rámutatni, hogy egy igen feszített költségvetésről van szó, amely további takarékosági intézkedéseket követel meg.

A 47 milliárd dolláros védelmi költségvetés továbbra is csak a több mint egymilliós haderő „éheztetésére” elegendő. Sokszor felvetődik a kérdés, hogy miképpen lehetséges egy alulfinanszírozott költségvetésből életben tartani ezt a nagy létszámú hadsereget? A titok abban rejlik, hogy a

védelmi költségvetés átszövi az egész föderációs költségvetést. Így sok olyan rejtett forrás búvik meg az állami költségvetésben, amely csak a beavatottak számára fejthető meg. Például a nukleáris erők kiadásainak jelentős részét az Atomenergetikai Ügynökség állja, a kozmikus erők technikai hátterének biztosításához szükséges anyagi forrásokat pedig az informatikai minisztérium biztosítja és így tovább. Sok orosz szakértő számára is átláthatatlan, de bizonyára a kormány számára sem mindig követhető, hogy mikor, milyen minisztérium vagy szövetségi ügynökség mit fordít a haderőre. Ez még a szovjet időkből visszamaradt keresztbiztosítási rendszer öröksége, amikor az egész gazdaságot a védelemnek rendelték alá.

Nagyot tévedhet, aki a védelmi költségvetésből próbálja megállapítani az orosz fegyveres erők harcképességét. Példaként érdemes megemlíteni a hadászati rakéta-csapatok átfegyverzését. A költségvetési tervekben évek óta egy-két darab rakéta vásárlását tervezték, de az elmúlt év végén egész ezredek átfegyverzéséről (körülbelül tíz darab rakéta) számoltak be. Hasonló a helyzet a szárazföldi csapatok esetében is. A technikai eszközök igen elavultak, de még mindig hadra foghatók. Ha az elkövetkezendő években hasonló, dandár-, zászlóalj szintű átfegyverkezéseket fognak végrehajtani, akkor egy évtizeden belül komoly technikai fejlesztés valósulhat meg.

Medvegyev elnök kijelentette, hogy elég a toldozásból. Nem javítgatni kell a régi technikát, hanem új eszközöket kell beszerezni. A gazdasági válságban ez új megrendeléseket jelent a hadiiparnak, amelyek átsegítik a vállalatokat ezen a vészes időszakon. Az állami rendelésekre az anyagi források a válság ellenére is rendelkezésre állnak.

A források megléte sikeres szerződéses-állomány-váltást tesz lehetővé. A szerződéses katonák arányának növelése biztosítja az alakulatok magasabb szintű hadrafoghatóságát.

Az orosz haderő új arculatának reformprogramja új forrásokat szabadít fel a személyi állomány differenciált bérezésére. A tiszti állomány jelentős csökkentése (mintegy 205 ezer tiszti beosztás megszüntetése, körülbelül 130 ezer tiszt fokozatos elbocsátása) lehetővé teszi a kiemelten fontos beosztásokban, illetve a harckészültség ellátásában szolgálók számára a kiemelt fizetés biztosítását. A védelmi miniszter négyszázas utasításában meghatározottak szerint a fentiekben említett be-

osztásokat ellátók fizetése havonta elérheti a 130 ezer rubelt (3916 dollár).

Ahogy Putyin miniszterelnök a Duma képviselői előtt elhangzott első éves beszámolójában fogalmazott: „Jelenleg mintegy 34 ezer különböző beosztású tiszt – szakaszparancsnoktól az atom-tengeralattjáró parancsnokig – részesül kiemelt bérezésben. Így a kiválasztott (általában válságkörzetekben szolgáló) szakaszparancsnoki beosztásban lévő hadnagy 50 ezer rubeles fizetést kap havonta, míg az atom-tengeralattjáró parancsnoka 130 ezer rubelt visz haza. A tervek szerint 2012-re a teljes tiszti állományt a fentiekben vázolt bérrendszer szerint kívánjuk megfizetni.” ■

Irodalom

Az Orosz Föderáció védelmi minisztériumának 2009. évi költségvetési terve (tájékoztató).

www.mil.ru

www.cast.ru

www.militarynews.ru